

25 års jubilæum 1991-2016

WWW.SAANE.DK

Indholdsfortegnelse

Fremtids visioner	3
Såne-fåret - Hvordan det hele begyndte	4
Såne Fårs medlemsudvikling i 25 år	7
Mit barn der flyttede hjemmefra	10
Bestyrelsesarbejdet gennem 25 år - set fra kassererens stol	17
Historien om Sånerokken	24
Sånernes uld	26
Årets gang i fårefoldene—en oversigt	29
Eksempler på strik mm af såneuld	30

Frank Pettersson på Roskilde Dyrskue med opvisning af hyrdning. Udlånt af Anders Pettersson.

Forsidebillede: Frank Pettersson med et af de første krydsninger, der senere skulle blive til sånefåret.
Udlånt af Anders Pettersson.

Fremtidsvisioner

af Mette Marie Lungeholt

25 år er gået med sånefåret i med- og modgang. Bølgerne er til tider gået højt i foreningen, og temperamenterne kommet i kog. Men det er vel ikke så mærkeligt, når det skyldes det vi alle sammen brænder for: Sånefåret. Der har været mange engagerede folk med visioner i foreningen igennem tiderne.

Hvad er der opnået i de 25 år? Sånen er blevet landsdækkende udbredt, så det gamle udtryk fra begyndelsen om ”et nordsjællandsk fænomen” er sendt i graven. Man kunne selvfølgelig godt have ønsket sig at racen var endnu mere udbredt, og at der var større avls-besætninger. Jeg er dog fortrøstnings-fuld mht. videre udbredelse, det skal nok fortsætte som nu, støt og roligt.

Hvor skal vi hen? Jeg har gennemlæst mange gamle referater og avlsmål mm og mener egentlig, at det for en stor dels vedkommende, er ca. det samme, de forskellige avlsudvalg har kredset om i forskellige formuleringer. Kunsten er nok at få alle de små besætninger, der ”bare har et par hygge-får”, til at interessere sig for avlen, og følge avls-anbefalingerne. I den forbindelse er det efter min mening virkelig vigtigt at vi har et ordentligt værktøj (software) til registrering af data vedr. dyrene. Vi har i mange år haft Dyreregistrering, som var en hurdle for mange at lære at bruge pga sin ulogiske opbygning. Nu er vi blevet degraderet til Webdyr(Plus), og det er da nemt at bruge, men til gengæld mangler det næsten alle de funktioner, vi som avlere har brug

for, for at udvikle vores besætning.

Derfor har jeg arbejdet meget for, at vi kan komme til at bruge det hollandske program BelExpert. Det kan alt hvad man som fåre-avler kunne tænke sig, og er samtidig nemt og logisk opbygget. Men vi bøvler noget med at få de danske data overført korrekt - jeg er dog stadig optimist, det skal nok lykkes.

Hvordan skal vi håndtere indavlen? Vi har en kæmpe udfordring med den manglende åbenhed fra Seges, at vi ikke aner hvor mange såner, der er registreret, og dermed ved vi reelt heller ikke noget om genpuljens størrelse. Jeg er dog oprigtigt nervøs for indavlen i racen, og risikoen er at vi ender med at ødelægge alt det der er opnået. Indavls-koefficienten er allerede temmelig høj på mange individer. Man kan overveje om der skal laves et nyt indkrydsningsforsøg i regi af foreningen, men Suffolk-projektet skræmmer selvfølgelig med sine spor. Det var også en mulighed at man var lidt mere large med få % (<10) af anden race. Så udnytter man den diversitet der allerede findes i alle de dyr der er >90% såne. Tak til alle der har bidraget i årenes løb til at få sånen frem til hvor den er nu og tillykke med jubilæet. Også tak til alle bidragydere til dette blad og med håb om at de næste 25 år giver fortsat fremgang og stabilitet for vores skønne race: Sånen.

Såne-fåret – Hvordan det hele begyndte *af Anders Pettersson*

Frank Ivan Pettersson (1937-1986) voksede op i Valby som søn af en anlægsgartner, og blev i 1964 Havebrugskandidat (cand. hort.) og arbejdede herefter som Landskabsarkitekt. Det drejede sig især om større offentlige projekter, bl.a. Statshospitalerne, Åndssvageforsorgen, Danmarks Radio samt div. militære anlæg, skoler m.v., rundt omkring i Danmark og på Færøerne.

Kendetegnende for mange af disse projekter var, at der omkring dem blev anlagt store græsarealer, græsarealer som krævede pleje i form af slåning, for at de ikke skulle gro til og til sidst springe i

skov.

Frank var en mand med mange visioner, en de største var at bruge får til ”Naturpleje”, en idé der blandt andet havde rod i hans fascination af, de store fåreflokke han oplevede, da han i soldatertiden var MP’er i Slesvig og siden under hans mange besøg på Færøerne. En vigtig betingelse var dog at fårene efter hans mening skulle have naturlige farver (i modsætning til hvide) for rent æstetisk at være velegnede til naturpleje.

Hjulpet på vej af erfarne avlere købte han sit første (Karakul) får i ’69, dette får skulle græsse under æbletræerne udenfor Tegnestuen på Kellerishus i Kvistgård. Hvad han ikke viste var at fåret var drægtigt, og i foråret ’70 fødtes ”Sorte Mads”. Så nu var han jo nærmest fåreavler?

Allerede året efter blev ”Sorte Mads” og ”Marie” forældre til ”Arthur” og med den store tilvækst i besætningen måtte der mere plads til.

”Sølyst” ved Esrum Sø blev derfor det nye hjem for familien med både får og tegnestue, nu var der rigtig plads til at prøve kræfter som fåreavler.

Efter et par år valgte Frank at krydse Karakul-stammen med Shropshire, baggrunden for dette var især at han ønskede mere kødfulde dyr, ligesom han ønskede at reducere tenden-

sen til ”fedthale” som var tydelig hos Karakul, samtidig var han også begyndt at interessere sig for uldkvaliteten, her havde karakulerne ”tolagsuld” som var vanskelig at anvende, især til håndspinning.

Sideløbende med avlen, arbejde især Franks kone Hanne, med afsætning af ulden. Dette greb hurtigt om sig til at omfatte salg af rokke, væve og andre værktøjer til uldforarbejdning, (fra karter og håndtene til de helt store 8-skaftede væve), mange forskellige uldtyper og fibre, og færdige garner. Desuden blev der på gården indrettet lokaler til kurser hvor der undervistes i mange forskellige typer håndarbejde. Husk på 70’erne og 80’erne var tiden for batik, hønsestriik og

plantefarvning. I samarbejde med specialister udviklede Frank, som supplement til de mere traditionelle rokke, Såne-rok I + II, som var et moderne tilbud til hjemmespinderen.

Frank var et menneske der engagerede sig meget i foreningsarbejde o.l. Udover at være en af de drivende kræfter i etableringen af ”Sjællandske Fåreavlere”, var han meget aktiv indenfor fredning og landskabspleje i det hele taget.

Det var hans store ønske at ”Byboerne”, som han jo selv havde tilhørt få år tidligere, skulle opleve naturen på nærmeste hold, derfor var der ofte stort rykind på

”Sølystgård”, som ejendommen nu hed, især i Pinsen hvor der var tradition for at holde ”Åbent Hus”, med lam på marken og opvisning med fårehund og klipning.

I slutningen af 70’erne ønskede Frank at tilføre endnu en race, ”Rygja”, til avlen, ønsket var at forbedre uldkvaliteten, krydsningen med ”Shropshire” havde ganske vist gjort den etlags, men den manglede glans og længde, som var eftertragtet af håndspindere. Dyrenes

rolige temperament og gode mobilitet i terrænet var også vigtig, og sidst men ikke mindst ønskede han at forbedre ”vom-fylden” af hensyn til udnyttelse af mere magert foder, for derved bedre at kunne udnytte de såkaldte ”Marginaljorde”. At han her var på rette spor var tydeligt på de forskellige ”udstationeringer”, bl.a. i ”Rusland” ved Dronningmølle.

I løbet af nogle generationer blev lammene mere ensartede, og midt i 80’erne lignede de efterhånden noget der kunne blive en egentlig race. Frank stødte imidlertid, måske ikke så overraskende, på en del modstand fra de etablerede racer. Det lykkedes dog på listig vis, at få vist fårene frem på forskellige mindre arrangementer, hvor de smukke brune og grå dyr tiltrak sig en del opmærksomhed. Det helt store scoop var da han i 1984 blev inviteret til at lave opvisning med sin fårehund (Border Collie ”Petter Olsson”) i ”Den Store Ring” på Fællesdyrskuet i Roskilde.

Desværre skulle det vise sig af Franks høje ambitionsniveau i sidste ende blev hans største fjende, der var så mange ting han gerne ville opnå, så mange sager han ønskede at andre skulle prioritere lige så højt som han selv, at det til sidst blev for meget for ham. Efter nogle svære år havde Frank det i foråret 1986 psykisk så dårligt, at han desværre ikke så anden udvej end at tage sit eget liv.

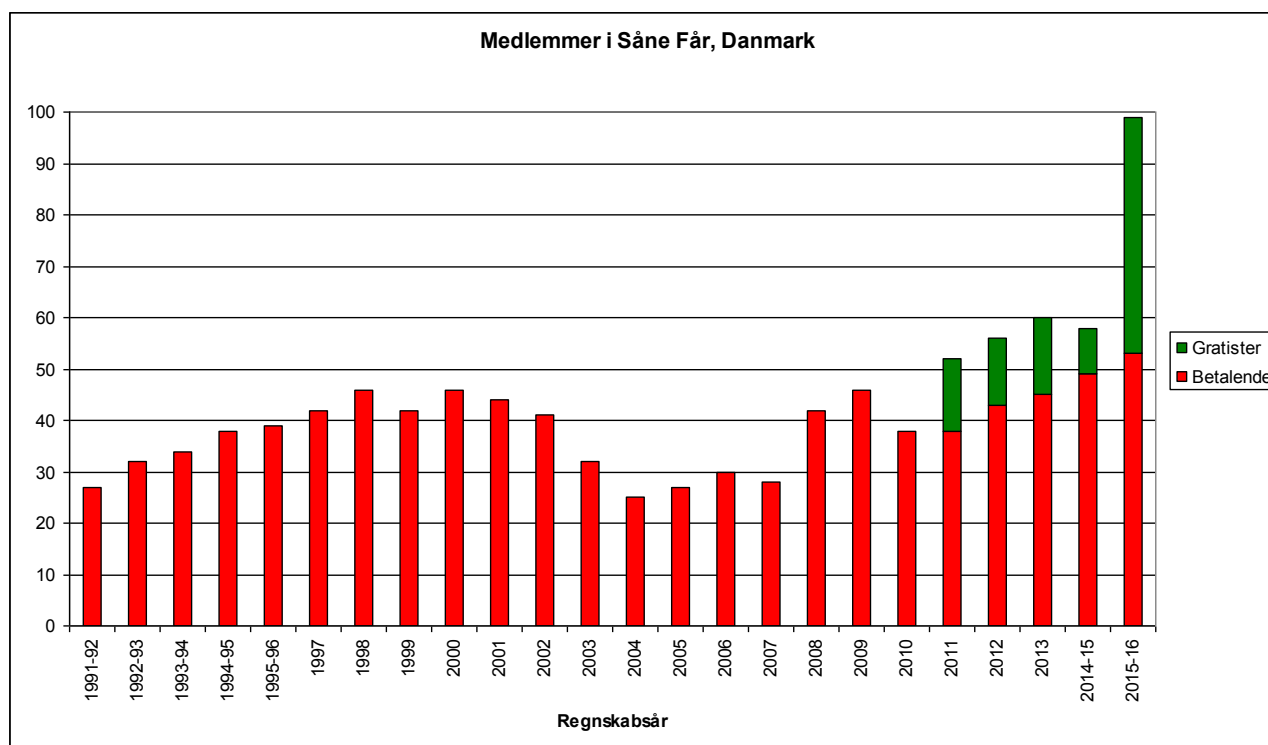
Heldigvis var der i årene efter Franks død, en så stor interesse for Såne-fåret at det i samarbejde med flere seriøse avlere, lykkedes for familien at holde gang i avlen. Det var også dette gode samarbejde som sidenhen førte til godkendelsen af Såne-fåret som selvstændig race.

Såne Fårs medlemsudvikling i 25 år

af Allan Christensen

Såne Får, Danmark holdt sin stiftende generalforsamling den 29. september 1991. 22 personer deltog i mødet og i løbet af det første år kom medlemstallet op på 27. De følgende år steg medlemstallet til 46 medlemmer i 1998 (se figur 1), en stigning på gennemsnitligt godt 9 % om året. Herefter fulgte en periode frem til 2002 med et nogenlunde stabilt medlemstal på godt 40 medlemmer. I 2003 og 2004 faldt medlemstallet drastisk, således at tallet i 2004 var nede på 25, altså lavere end ved foreningens start. Reelt var faldet endda nok større, fordi man på generalforsamlingen i 1999 havde indført dobbeltmedlemsskabet, hvor i princippet en ægtefælle kunne blive medlem for ½ pris. I 2004 var der 3 dobbeltmedlemsskaber.

Bestyrelsen var opmærksom på den alvorlige udvikling i medlemstallet og klar over, at en væsentlig årsag hertil var manglende aktiviteter i foreningen og for lidt information til medlemmerne. I 2001 udkom der således kun 1 Sånenyt. Bestyrelsen undskyldte sig (generalforsamlingen i 2001) bl.a. med de store geografiske afstande, der vanskeliggjorde at holde bestyrelsesmøder. Bestyrelsen bestod på det tidspunkt af 2 fra Nordsjælland, 1 fynbo og 2 jyder. Fynboen arbejdede i Korsør, så bestyrelsesmøderne blev afholdt på hans arbejdsplads efter arbejdstid.

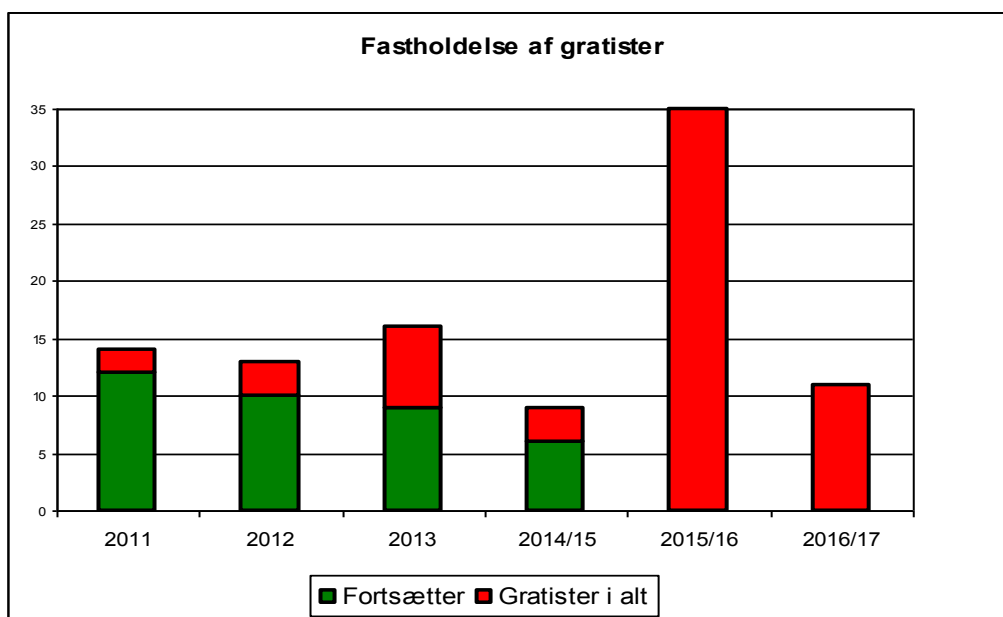
Figur 1: Medlemsudviklingen i 25 år

I årene 2005-2007 kom der lidt mere gang i bestyrelsesmøderne og i udgivelsen af Sånenyt uden det dog havde den store effekt på medlemstallet. Bestyrelsen var dog fra slutningen af 2006 i gang med et forsøg på større synliggørelse af Såneracen. Bl.a. blev 15 års jubilæet i 2006 brugt til at markere racens eksistens med artikler i Dansk Fåreavls blad og i Landbrugsnyt.

Synliggørelsen gav resultat i form af medlemsfremgang i 2008 og 2009, men i 2010 måtte man atter konstatere en tilbagegang. Dette førte til et forslag på generalforsamlingen i 2010 om at lade medlemmer, der sælger Sånefår, tilbyde køberne 1 års gratis medlemskab af foreningen.

Det har givet et pænt antal ”gratistmedlemmer”, men så er det jo væsentligt om disse medlemmer kan fastholdes, når de skal til at betale kontingent. Fastholdelsen af gratister fremgår af figur 2.

I de første 4 år, som er den periode hvor vi ved om gratisterne fortsætter, har vi kunnet fastholde 71 % af gratisterne, varierende mellem 56 % og 86 % de enkelte år.

Figur 2: Fastholdelse af gratister

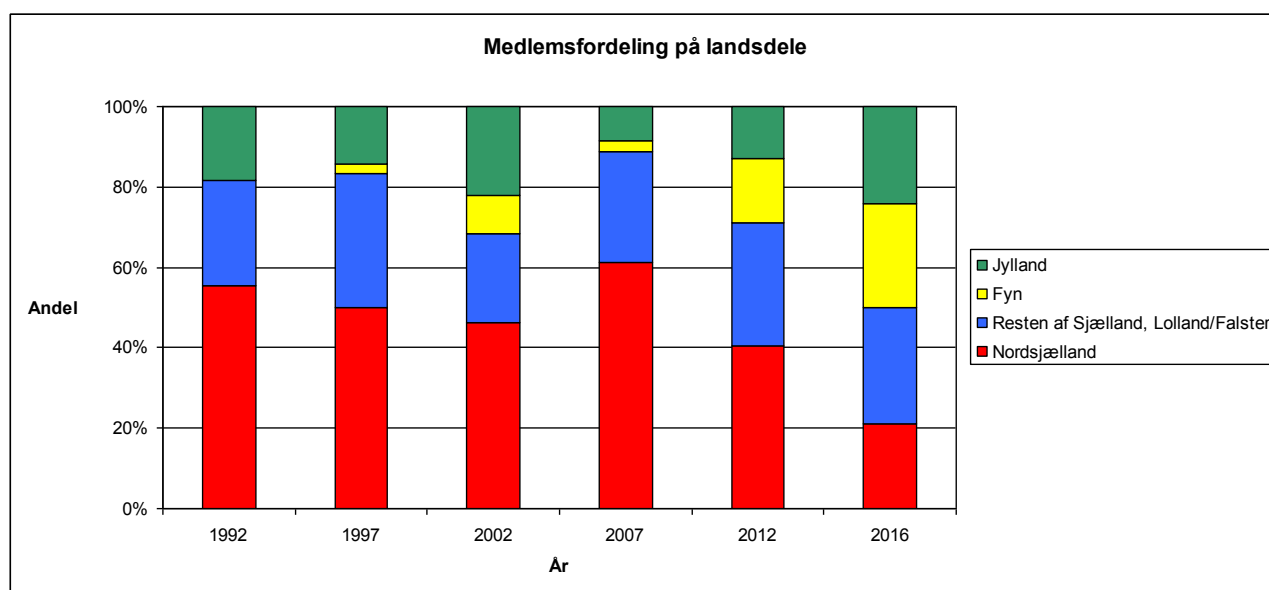
Bestyrelsen har vurderet, at det er en meget tilfredsstillende andel, så princippet med gratister fortsætter indtil videre. I det seneste regnskabsår (2015/16) har vi haft et særdeles højt antal gratister (35), så bestyrelsen er spændt på, om vi kan fastholde de 71 %, svarende til 25 med-

lemmer.

I de første år af foreningens levetid blev Sånefåret opfattet som et "Nordsjællandsk fænomen". Det er måske ikke så mærkeligt, da fåret er fremavlet i Nordsjælland og derfor også først er blevet kendt i dette område. For at se hvordan det er gået med udbredelsen af Såneracen i Danmark er der i figur 3 angivet en geografisk fordeling af medlemmerne i foreningen. Medlemmerne er opdelt i 4 grupper efter bopæl. For også at belyse det "Nordsjællandske fænomen" er Nordsjælland fastholdt som en gruppe, her defineret ved postnumrene mellem 1000 og 3999. Resten af Sjælland og Lolland-Falster (postnumrene 4000 – 4999) er gruppe 2. Fyn (postnummer 5000 – 5999) er gruppe 3 og Jylland (postnumrene 6000 – 9999) er gruppe 4.

Udviklingen i den geografiske fordeling er illustreret ved en søjle for hvert femte år siden foreningens start.

Det ses, at Nordsjælland har haft omkring halvdelen af Sånebesætningerne de første 15 år. I 2012 var andelen faldet til 40 %, men var stadig den største af de 4 områder. Frem til det seneste år er der så sket en væsentlig ændring. De 4 områder er omtrent lige store, men Nordsjælland har den mindste andel Sånebesætninger. Resten af Sjælland er blevet den største (29 %), mens Fyn og Jylland har henholdsvis 26 % og 24 % af Sånebesætningerne. Man kan således ikke længere tale om et "Nordsjællandsk Fænomen" og formålet i vedtægterne om at "udvide Sånefårenes udbredelse" må siges at være opfyldt hvad angår den geografiske udbredelse.

Figur 3: Medlemsfordeling på landsdele

Mit barn der flyttede hjemmefra

af Hanne Sømød

I søndags blev jeg ringet op af kasserer Allan Christensen og blev spurgt, om jeg ville skrive til bladet om hvordan Såneforeningen og godkendelsen af Sånefåret blev til for 25 år siden. Jeg blev lidt overrasket for det første over at det er 25 år siden og dernæst spørgsmålet.

Jeg syntes, det kunne være spændende at nedfælde det på papir og gå igennem denne proces, og det kan jo også være interessant for nye medlemmer at vide, hvorledes deres race blev til.

Først må jeg dog lige fortælle lidt om starten inden foreningen kom til.

Da vi var helt unge mennesker dvs. 19 år købte vi en Old English Sheepdog på Sølystgård, (der var hundekennel den gang) så vi kendte jo gården og flere år efter var vi ude at køre en tur og var bl.a. forbi Sølystgård, og der så jeg der gik brune får. Det tændte mig, og jeg fortalte Axel, at den race skulle vi have, men det syntes Axel ikke for vi skulle ikke have får.

Jeg begyndte at gå til syning og her var en bekendt som skulle skilles og hun havde SÅNEFÅR: 3 får og en vædder, som var købt hos Pettersson på Sølystgård i Tikøb.

Og dem købte jeg, det var år 1985 så var stilen lagt.

De blev registeret hos Landskontoret for kvæg.

Jeg ville jo gerne lære noget mere om får og kom på fårekursus i Nordsjællands Landboforening og siden kursus i Praktisk Fåreavl som blev holdt på Sølystgård, hvor Henning Bahr var underviseren. Det var i 1986, og der kom jeg jo til at kende nogen med Sånefår, deriblandt Anders Pettersson og mor Hanne Pettersson.

Siden var jeg også til klippekursus på Sølystgård.

Den 07.12. 1989 fik vi brev fra Anders med opfordring om at melde os ind i Dansk Fåreavl og samtidig tilmelde os Dansk Fåreavls dataregistrering. Det ville medføre, at vi skulle veje lam ved fødslen, 60 dage og 120 dage og øremærker med besætningsnummer. Her kunne vi samtidig vælge om vi ville stå som avlsbesætning eller blot som en samlet flok, og det blev som avlsbesætning, og det har vi stadig.

I år 1991 fik vi brev om fra Storstrøms amts kvægbrugs kontor /v Richard Andersen, at nu gik fåreregistreringen i gang.

ÅR 1991

I mellemtiden var vores ønske, at Såne får skulle registreres som selvstændig race og det talte vi med Anders om. Det viste sig så at Frank og Hanne Pettersson havde prøvet både i 1986 og 1987, men desværre uden held.

Noget der trækker mig er ” at noget ikke kan lade sig gøre ” så jeg gik i gang med at finde ud af hvad skal der til for at få godkendt racen.

Jeg ringede til Dansk Fåreavl hvor jeg bl.a. havde flere telefonsamtaler med Ole Jørgensen

Næste skridt var Veterinærdirektoratet og til sidst E.F. som nu hedder EU.

Jeg fik fat i ”bekendtgørelse” om racerene får og geder, og der stod jo definitioner om officiel anerkendelse, så nu kunne jeg trykke på de rigtige steder, og det blev der.

Der blev sendt brev til Dansk Fåreavl att. Ole Jørgensen den 10.9.1991 og samme ordlyd i brev til Veterinærdirektoratet den 14.10.1991, hvor der kom brev tilbage, at de ikke godkender racer i Dansk Fåreavl.

Vi skulle starte en Forening, og her måtte vi samle dem, der havde Såne får til et møde. Der blev ringet til de forskellige avlere og aftalt at mødes den 1. juli 1991 hos Hanne og Axel i Helsingør.

Vi havde et rigtig godt møde, hvor vi lige skulle se hinanden an, men snakken kom

hurtigt i gang, og efter vi hver især havde fortalt hvem vi var og hvor mange får vi havde og kaffe og kage var drukket og spist, præsenterede jeg mine ideer, og at det var et krav at danne en forening, så vi kunne få godkendt racen.

Det var der stemning for, så nu skulle der arbejdes for en stiftende generalforsamling.

Så jeg gik i gang med alt det praktiske.

Vi fik lov at holde det på Sølystgård, som jo var det rette sted at starte hele processen.

Det kunne ikke lade sig gøre for Familien Pettersson at få godkendt racen, da Dansk Fåreavl ikke accepterede at en enkeltmands virksomhed kunne få godkendt fåreracer. Men den 16.9.1991 var racen Såne får blevet godkendt i Dansk Fåreavl og bagefter skulle det sendes til landsledelse medlemmer og her var det spændende, hvilket svar de ville give.

Herefter skulle Ole Jørgensen tale med Rikke Hoff Jørgensen, Ole Ditmer og Per Bush i husmandsforeningen det var rigtig spændende og lidt nervepirrende

Men så kom DET

BREVET fra Landbrugets Rådgivningscenter den 19.11.91 at DE HAR GODKENDT SÅNEFÅR SOM EN SELVSTÆNDIG RACE DEN 30.10.1991.

DANSK FAAREAVL

Landbrugets Rådgivningscenter
Udkørsvej 15 · 8200 Århus N
Telefon 86 10 90 88
Telefax 86 10 97 00

Dansk Sâneforening
Att.: Hanne Sømod
Grestedvej 32
3200 Helsingør

Skejby d. 19.11.1991
1065v/MEK/hik

Vedrørende godkendelse af Sânefår som selvstændig race.

Det kan hermed meddeles Dansk Sâneforening, at Dansk Faareavls Landsdelelse og Specialudvalget for Får den 30. oktober 1991 har besluttet, at godkende Sânefår som en selvstændig race.

Med venlig hilsen

Ove Dittmer
Ove Dittmer
Formand for Dansk
Faareavls Landsdelelse

Annette Borge-Hansen
Annette Borge-Hansen
Formand for Special-
udvalget for Får

er styr på sagerne.

Og det skulle jo ud i alle aviser og blade, det havde Sussie travlt med at få skrevet og sendt af sted.

FANTASTISK .

Den 23. november samme år brillerede vi jo med at tage på Dansk Fåreavls fagmøde på Koldkærgaard landboskole i Århus.

Her var Hanne Pettersson, Annie og Finn Madsen, Anne Grete Pommer og Hanne og Axel Sømod med. Vi havde vores grønne trøjer på med vores Såne logo.

Her gjorde vi virkelig opsigt i forsamlingen blandt alle de andre avlere. SEJT.

Vi var de eneste i den forsamling som gjorde reklame for vores race. Det så godt ud.

I min verden er det altid vigtigt at fører linen helt ud. Det ser professionelt ud og der

Det blev bestemt at den stiftende generalforsamling skulle være den 29. september 1991 som blev holdt hos Hanne Pettersson på Sølystgård Tikøb oppe på loftet, hvor der var mange spændende ting som rækker uld og karte m.m. Som Hanne holdt kurser i et rigtigt lækkert og hyggelig rum,

Hanne bød os alle velkommen og havde anrettet et dejligt bord med røgede lammekølle og lækre ostekiks samt drikke - det var en dejlig overraskelse.

Efter alle havde fået sin plads kunne vi starte på vores første generalforsamling, hold da op det var stort og spændende og det forløb fantastisk.

Her blev der valgt en formand og det var Hanne Sømod

Bestyrelses medlemmer:

Anne-Grete Pommer, Anders Pettersson, Bendt Bulow, Sussie Pallesen

Suppleant: Jahn Legarth

Revisor: Hanne Pettersson

Revisorsupl.: Annie Madsen

Raceudvalg:

Anders Pettersson, Axel Sømod, Søren Clausen

Vi havde jo mange punkter der skulle gås igennem.

f.eks hvad skulle vi kalde foreningen. Det blev vedtaget at den skulle hedde

”Såne Får Danmark”

Vedtægter

I december måned var der julemarked i Trianglen hvor Sussie og en veninde meldte sig og det havde været en oplevelse.

Vi var også med alle uldtrøjerne, pjecer, fårepølser, det der også er rigtig dejligt er når der kommer nogen af vores egne med Såne trøjer på imellem alle de mange andre mennesker det giver virkelig et pift til resten af dagen.

I 1991 var vi allerede 25 betalende medlemmer.

ÅR 1992

Hvordan skulle racen se ud så den var ensartet og ikke have 3 forskellige slags uld. Skal den have uld i panden, skal den have bi patter også videre.

Det skulle være sådan at uanset hvor købere skulle købe Såne får skulle de være ens i type.

Der var jo både hvide Såne og sorte skal det være begge eller kun sorte.

Dette år skulle vi prøve at få individafprøvelse af vores lam på individprøvestationen i Farsø alle kunne melde til men det blev Gerda Svane, Søren Clausen Grantoftegård, Hanne Sømod. 10 Såne var afsted, og det skulle være fra 3 forskellige besætninger for at der kunne laves et individprøvehold sammen med Marsk, Finuld og Rygja.

Resultatet af dette års tilvækst blev for mine dyr 420g om dagen i tilvækst

En anden 464 g og den sidste 391 g

SKUER

Ledreborg startede vi med

Her var familien Pommer, familien Sømod og Gerda Svane.

Siden kom dyrskuets i Roskilde fra den 24.-27. juni 1992

Hvem ville med og udstille?

Vi skulle have strikket trøjer m.m til modeopvisning, pjecer skulle laves til nye købere, kasketter omtale i dyrskuebladet, landsbladet.

Der blev lavet parasol med reklame, skilt med billeder.

Vi skulle jo også have pjecer til dommer, så de vidste hvad de skulle dømme efter.

En til at sidde og rokke.

Vi havde 2 får med og Gerda Svane tilsvarende

Familien Pommer var også med sine dyr

Vi fik pyntet Såne klistermærker på dørene, fine blomster, borde stole og kaffe og det bedste af det hele stemningen var høj og meget hyggelig.

Jeg må sige vi var meget stolte over at vi kunne være med på dyrskuets og vi så godt ud med vores bluser og kasketter så vi kunne reklamere for Såne, det kunne nogen i gotlænderforeningen ikke lide hi hi, de kom hen og skældte ud over alt den reklame m.v.

Modeopvisningen gik også rigtig godt, det hele var bare fantastisk.

Vores unger havde det herligt og nød også den weekend.

Senere kom Bregentvedskuets det var også hyggeligt.

I året der er gået har avlsudvalget haft travlt med at komme ud til besætningerne og bedømt dyrene, talt med avlerne hvad der kan gøres bedre, der er lavet pr., regnskab, holdt møder.

Jeg ringede rundt til avlerne og havde nogle gode samtaler omkring dyrene, der skulle startes på Såne bladet, vi skulle have lavet en medlemsliste og hvor mange dyr hver i sær havde, generalforsamling som igen blev holdt på Sølystgård.

Her var vi 28 betalende medlemmer

År 1993

Var vi igen nede på dyrskuet og her havde vi fået Anders og Finn med også.

Og Pommer og Sømod + børn som jo også viste dyrene frem i ringen og de elskede at være dernede.

År 1994

Generalforsamlingen denne gang som blev holdt på Sølystgård og det var sidste gang, da Hanne Pettersson solgte gården og flyttede i rækkehus.

Her mente avlsudvalget at det var på tide at

få nyt blod i racen og hvilke en skulle det være, da vi stadig skal bibeholde rent hoved og ben samt den sorte farve på hoved og ben.

Forskellige racer var oppe at vende. Karakul undersøgte jeg om vi kunne importere den, men det måtte vi ikke, da den skulle komme fra Afghanistan. Jeg så nogen der lignede meget Såne i England, men de var meget aktive og ikke ret store, så det endte med at det blev en Suffolk vædder som foreningen købte, og de medlemmer der var interesseret kunne benytte den gratis og så skulle det være 4 led der så kunne bruges på rene Sånefår.

De kom så ud at gå for sig selv der var kun tre der meldte sig, Gerda Swane, Hanne Sømod, Anders Pettersson og Søren Clausen, Grantoftegård.

Vi fik også lavet en annonce med salg af Sånefår i Landbrugsnyt.

På forsiden af Nordsjællands landboforening var jeg på forsiden med mine får.

Her er vi nu 37 medlemmer

Ja der er meget at kunne fortælle fra år 1991 og frem til oktober 1998, hvor jeg sluttede som formand for Såneforeningen.

Der skulle nye kræfter til.

Og her var der 45 medlemmer.

Det var jo Mit BARN som nu skulle flytte hjemme fra og det var ikke nemt.

Ville medlemmerne nu værne om vores lille race, ikke begynde at krydse alverdens racer med Såne, så der igen blev krydsninger, respekttere at det er et landskabsplejedyr og ikke et kød får, (jeg gjorde selv meget ud af at tale med købere om hvilke forventninger havde de til den race de ønskede, nogen fik ikke dyr med hjem og andre fik, hvilke forhold skulle de gå i osv.), det var ideen med hele arbejdet at kunne beholde denne vidunderlige race og flotte farve, få dem godkendt som er første gang i historien, også det gør dem til noget særligt + deres egenskaber, der er jo rig mulighed for at finde lige netop den race der passer til sit ønske.

Det har været nogle meget spændende år og lærerigt at arbejde med får

Starte forening er et MEGET stort arbejde

Lært mange mennesker at kende, fået mange søde breve fra folk som takkede os for vores arbejde og avlsudvalget gjorde et stort stykke arbejde, brugte deres fritid på at hjælpe med at få dyrene til at blive mere ensartet, hvis der var nogle problemer tog de en snak om det o.s.v. og ingen løn fik de. Jo det var fantastisk.

At få racen godkendt, få dem mere ensartet så de fremstår som en helhed, det er et fantastisk flot syn, ja man bliver jo bidt af det.

Også om efteråret når træerne har deres efterårs farve og dyrene går på markerne med grøn bund ja så er det det hele værd og se dem trives skønt.

Vi nåede selv op på 150 moderdyr og mange gange fik vi 300 lam uden problemer; men det kræver en god håndtering og være der hele tiden så kører det, nu har vi 57 får med lam og jeg er stadig meget glad for mine får hver dag.

Vi har solgt mange avls dyr, set dem på dyrskuer og fået fine præmier, sågar blev et hold udtaget til Herning Landsskue. Desværre havde de ikke råd til at tage derover og betale det hele selv og Såneforeningen ønskede ikke at bidrage med støtte. Det ville ellers have været en kæmpe reklame for racen, desværre. (Jeg var ikke formand mere).

Men til slut kan jeg fortælle at vi har solgt 10 avlsdyr og lam til et pragtfuld sted meget nær ved Sølystgård, SÅNEFÅR ER KOMMET TILBAGE TIL, HVOR DET STARTEDE og det syntes vi er sjovt , nu er ringen slut. Håber at Frank Pettersson kan se det.

Det er fantastisk at der er gået 25 år og dejligt foreningen stadig er her. Jeg håber virkelig at alle gamle som nye avler vil respektere den vidunderlig og fantastiske race og holde dem som ren race SÅNE.

Bestyrelsesarbejdet gennem 25 år

- set fra kassererens stol

af Allan Christensen

Jeg fik mine første Sånefår i 1984 og har været medlem af foreningen siden dens start i 1991. Jeg blev valgt som suppleant til bestyrelsen i 1992 og indtrådte i bestyrelsen i begyndelsen af 1993, da et bestyrelsesmedlem rejste til Afrika.

Såne Får, Danmark har i sine første 25 år haft 6 forskellige formænd og i alt 23 forskellige bestyrelsesmedlemmer. Bestyrelsen har i alle årene bestået af 5 personer, så den gennemsnitlige bestyrelsesmedlemsperiode har været godt 5 år. I praksis har der været stor variation i længden af bestyrelsesarbejdet. Mange (9) har kun været medlem 1-2 år, 13 har siddet i bestyrelsen 3 – 11 år og en enkelt har været bestyrelsesmedlem i 23 år.

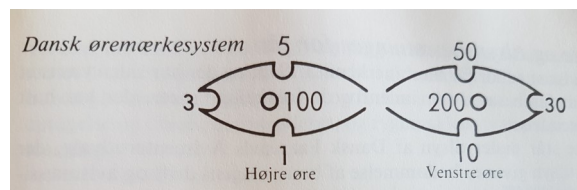
Foreningens første formand var Hanne Sømod, som også var hovedpersonen i etableringen af foreningen. Dette har Hanne selv beskrevet i en anden artikel ("Mit barn der flyttede hjemmefra") her i bladet. Etablering af foreningen var især begrundet i muligheden for at få Sånefåret godkendt som selvstændig race. Denne godkendelse var betinget af eksistensen af en velfungerende raceforening – og denne betingelse levede Hanne bestemt op til.

Hanne Sømod var formand for foreningen i 7 år (1991-98) og har som nævnt beskrevet sin formandsperiode i ovennævnte artikel. Hovedopgaverne for bestyrelsen i foreningens første år var at fastlægge en beskrivelse af racen bl. a. i form af avlsmål, at udføre en markedsføring af racen, at arbejde for dataregistreringen og at undersøge mulighederne for at foreningen blev stambogsførende for Sånefår. Markedsføringen var meget bred i form af deltagelse i dyrskuer og julemarkeder, deltagelse i møder hos Dansk Fåreavl, udarbejde artikler til aviser og landbrugsblade, besætningsbesøg for avlsudvalget, udarbejdelse af en pjece om Sånefåret, udgivelse af Sånenyt, fastlæggelse af vejledende priser for får, annoncering i landbrugsblade samt produktion af kasketter, bluser og klistermærker med Sånelogo.

I 1983 var det blevet obligatorisk for avlsbesætninger at supplere de ”kantklippede øremærker” (se figur) med et lille metalmærke med besætningsnummeret, men medio 1995 blev det obligatorisk at være registreret i CHR og de gule øremærker blev indført. Det administrative færehelvede var begyndt.

Bestyrelsen var opmærksom på, at Såne var en lille race, så man arbejdede også på at få nyt blod ind i racen. På generalforsamlingen i 1995 blev det besluttet, at gennemføre et forsøg med en Suffolk-vædder. Valget faldt på Suffolk, fordi den har mange karakteristika fælles med Såne. Eneste minus var den hvide uld; men da Sånens sorte farve genetisk er dominerende, så man det som et mindre problem. Forsøget blev gennemført; men resultaterne er aldrig blevet beskrevet.

Finansieringen af foreningen var fra starten baseret på et årligt kontingent på 100,- kr. og et indmeldelsesgebyr på 200,- kr. Kontingentet blev efter to år sat op til 150,- kr. Regnskabsperioden var fra starten af foreningen 1. september – 31. august fordi den stiftende generalforsamling fandt sted i september. På generalforsamlingen i 1995 ændredes regnskabsperioden af praktiske hensyn til kalenderåret fra og med 1997.

Bestyrelsen var på nær de første to år uændret i hele Hannes formandsperiode og bestod udover Hanne af Anders Pettersson, Bendt Bülow, Finn Madsen og Allan Christensen – alle fra Nordsjælland. Allan Christensen havde i begyndelsen af 1993 som suppleant erstattet Sussie Pallesen, der var rejst til Afrika, og Finn Madsen erstattede Anne-Grethe Pommer efter hendes to år i bestyrelsen.

Bestyrelsesarbejdet blev (allerede dengang) påvirket af en efter bestyrelsens mening meget lidt aktiv medlemsskare. Der blev forsøgt forskellige tiltag for at få medlemmerne på banen; men altid med et meget nedslående resultat. Bestyrelsesarbejdet blev måske af samme grund mindre intensivt i slutningen af Hannes formandsperiode med nedgang i aktiviteter samt et avlsudvalg præget af store uoverensstemmelser især om alvorligheden af sygdommen Orf. På trods af dette var der i denne periode en pæn medlemsfremgang

fra 27 medlemmer det første år til 46 medlemmer, da Hanne Sømod gav stafetten videre til næste formand: Iben Dolriis.

I **Iben Dolriis's** første formandsperiode (formanden var dengang valgt for ét år ad gangen) blev et enkelt bestyrelsesmedlem valgt udenfor Nordsjælland, idet Mogens Arrildt fra Tølløse ved Holbæk afløste Bendt Bülow. "Det nordsjællandske fænomen" (Sånefåret) var kommet lidt udenfor Nordsjælland.

Iben indledte sin formandsperiode med (med egne ord) at forsøge at samle op på de seneste års bestyrelsesarbejde, bl.a. Suffolksforsøget. Der var desværre ikke held med det. Der blev udsendt skemaer til medlemmerne om deres besætninger, ændret indhold i karingsskitsen, Sånenyt fik et nyt layout, forsøgt inddragelse af medlemmerne i at levere materiale til Sånenyt, forsøgt at få flere til at deltage i dyrskuer (kun familien Pommer deltog på det tidspunkt) og udarbejdelse af købskontrakt for handel med Sånefår.

På generalforsamlingen i 1999, hvor der deltog over 20 medlemmer, blev bestyrelsen pludselig landsdækkende, idet der blev valgt et medlem fra Fyn – Bjarne Christensen – og et medlem fra Vendsyssel - Steen Brastrup. Anders Pettersson afgik efter 8 års bestyrelsesarbejde og Finn Madsen efter 6 år.

Især Steen var i en kort periode et meget aktivt og entreprenant bestyrelsesmedlem.

Steen fik vedtaget en handlingsplan for både bestyrelse og avlsudvalg på generalforsamlingen i 1999. Bestyrelsen skulle bl.a. udarbejde en strategi for fremgang i antal besætninger og antal dyr. Målet var 100 besætninger og 1200 aktive moderdyr i år 2010. Foreningen skulle også overtage retten til at føre stambog, satse på fåreavlere frem for fåreholdere, sikre en høj pris for fåreprodukterne og synliggøre Såne i medierne. Kravene til avlsudvalget gik på afklaring af kåringsmål, ensartede avlsmål og udarbejdelse af et avlsprogram. Steen genopstillede ikke på generalforsamlingen i 2001 og i stedet blev Per Alkestrop valgt. På generalforsamlingen i 2002 blev Hanne Schjellerup valgt ind. Hanne sad i bestyrelsen i 8 år og blev efter et par år en effektiv redaktør af Sånenyt.

Vedtægterne blev revideret to gange i Ibens formandsperiode. Første gang i 1999, hvor vedtægterne blev skrevet væsentligt om. Formålsparagraffen blev ændret, man kunne blive optaget i foreningen blot på "interesse for Sånefår" (altså ikke krav om at have en besætning), dobbeltmedlemsskab til halv pris for medlem nummer to blev indført, formanden vælges for to år i stedet for et år og økonomisiden fik sin egen beskrivelse. Kontingentet blev på generalforsamlingen i 1999 hævet til 250,- kr. og indmeldelsesgebyret sat ned til 50,- kr.

I 2003 blev vedtægterne ændret igen for at få reglerne for avlsudvalget indarbejdet i vedtægterne.

Den geografisk spredte bestyrelse vanskeliggjorde et effektivt bestyrelsesarbejde. Bjarne Christensen fra Fyn arbejdede i Korsør, så i en periode blev bestyrelsesmøderne afholdt på hans arbejdsplads efter arbejdstid. Det var dog ikke ideelt, så aktiviteterne i foreningen - og i takt med dem medlemstallet - var faldende. Medvirkende til det faldende aktivitetsniveau var måske frygten for Mund- og klovssyge, som i 2001 var brudt voldsom ud i Storbritannien og også gav restriktioner i Danmark. I Ibens sidste formandsår var medlemstallet det hidtil laveste: 25.

Indmeldelsesgebyret, der i år 2000 var sat ned til 50,- kr., bortfaldt helt i perioden med den voldsomme medlemsnedgang.

Axel Sømod overtog formandskabet på generalforsamlingen i 2004. Layoutet på Sånenyt blev ændret og indholdet skiftede karakter. Der blev bragt relevante artikler fra andre tidsskrifter. Der blev arbejdet med markedsføring af foreningen. På generalforsamlingen i 2005 blev der foreslået, at foreningen skulle etablere en hjemmeside, og der blev foreslået tilskud til dyrskuer for at fremme medlemmernes lyst til at præsentere racen. Susie Riis tilbød at stå for etablering og drift af hjemmesiden og blev ved samme lejlighed valgt ind i bestyrelsen. Hjemmesiden var en realitet i begyndelsen af 2006. Tilskud til dyrskuer blev første gang brugt i 2007, hvor bl.a. en bornholmsk besætning

fik tilskud.

Foreningen havde 15 års jubilæum i 2006 og et af initiativerne i den anledning var at få lavet en særlig "Sånevinetiket" til et antal flasker udvalgt rødvin.

Axel valgte på grund af tidnød at træde tilbage som formand efter én formandsperiode, så på generalforsamlingen i 2006 fik Såne Får, Danmark sin fjerde formand, idet Per Alkestrup blev valgt.

Per Alkestrup overtog en forening med 30 medlemmer. De første bestyrelsesmøder blev brugt på at drøfte visionerne for foreningen og for bestyrelsesarbejdet. Synlighed blev første prioritet. 15-års jubilæet i 2006 blev brugt til at få artikler i Tidsskrift for Dansk Fåreavl og i Landbrugs Nyt. Annoncering i landbrugsblade var et andet ini-

tiativ. Det var bl.a. med henblik på, at kommende fåreavlere kender Såne, når de skal vælge race. Der var opfordring til medlemmerne om, at få køberne af får til at melde sig ind i foreningen og til at deltage i dyrskuer og fåredage. Der blev skrevet til de Sånebesætninger, som fremgår af ”Tal om får og geder” og som ikke er medlem af foreningen. Der blev fremstillet bannere, som kunne bruges i forbindelse med udstillinger og skuer.

Avlsarbejdet var næste punkt. Avlsudvalget skulle udarbejde en revideret racebeskrivelse. Det blev en noget længere omgang end forventet med fremlæggelse og diskussion på et par generalforsamlinger og med et færdigt resultat i 2009. Udvalget fik også udarbejdet en Såne pjece til uddeling i forbindelse med dyrskuer o. lign. Medlemsbladet fik et nyt og strammere layout og udkom i en lang periode 4 gange om året redigeret af Hanne Schjellerup. Der blev indført et fast indslag i Sånenyt, hvor et medlem beskriver ”Årets gang i fårefoldene” i løbet af de 4 numre, der udkom hvert år. Iben Dolriis var den

første til at skrive. Der blev gennemført flere besætningsundersøgelser i form af spørgeskemaer sendt ud med Sånenyt. Det var sjældent, at 100 % af medlemmerne svarede, men det gav alligevel et godt overblik over størrelsen af Sånebesætningerne. En af konklusionerne var, at den gennemsnitlige Sånebesætning gennem årene er blevet mindre og i 2008 var på ca. 10 dyr.

Hjemmesiden blev revideret og suppleret med en beskrivelse af foreningen. Der blev afholdt medlemsarrangementer 1-2 gange om året. Især et arrangement med Hans Ranvig i 2009 var populært med over 30 deltagere. Der blev endnu engang arbejdet med at fastsætte priser på får med henblik på at fastholde et passende højt prisniveau. På vedtægtssiden var der en lille ændring i 2008,

hvor afholdelse af generalforsamlingen blev muligt i både september og oktober. På generalforsamlingen i 2010 blev det foreslået, at nye medlemmer fik det første års medlemskab gratis. Dette blev bestyrelsen enige om at gennemføre og det var medvirkende til at få vendt en begyndende medlemsnedgang. Kontingentet fik et lille hak opad på generalforsamlingen i 2011 fra 250,- til 300,- kr. og på generalforsamlingen i 2012 blev der foretaget en administrativ ændring af vedtægternes henvisning til lovgivningen (§ 2, stk. 1 b)).

Der blev diskuteret hvor meget foreningen skulle blande sig i det foreningspolitiske arbejde, men der blev ikke taget egentlige initiativer i den retning.

Per Alkestrup afleverede på generalforsamlingen i 2012 en forening med 43 betalende medlemmer og 13 gratister, i alt 56 medlemmer til den næste formand.

Susie Riis var næstformand i Per Alkestups sidste bestyrelsesperiode. Da der ikke meldte sig kandidater til formandsposten efter Per (Per satte et stillingsopslag i Sånenyt – ingen meldte sig), tilbød Susie at tage én formandsperiode.

Den geografisk spredte bestyrelse gjorde det stadig besværligt at mødes, så fra slutningen af 2012 begyndte bestyrelsen at holde telefonmøder. Det viste sig at være effektivt, så herefter har bestyrelsen kun holdt fysiske

møder i forbindelse med generalforsamlingen (et konstituerende møde) og herefter telefonmøder resten af året.

En del af bestyrelsen syntes det var på tide at modernisere foreningens logo. Begrundelsen var især, at det gamle logo kun signalerede uld og slet ikke det gode kød. Derfor fik bestyrelsen udarbejdet et nyt logo.

Der blev fastlagt et nyt optimum for Sånefåret (se evt. Sånenyt 1 2014 side 6. Bladet kan findes på hjemmesiden saane.dk) og udarbejdet en ny Sånefolder. Som noget nyt blev der også udarbejdet en vejledning til køb og salg af Såner ("Tjekliste v. køb og salg", findes også på hjemmesiden). Det foreningspolitiske arbejde fik en større tyngde bl.a. med deltagelse i udvalg under Dansk Fåreavl. På det administrative område blev regnskabsåret ændret, således at det fra 2014 går fra 1. juli til 30. juni. Medlemsdefinitionen blev ændret i vedtægterne på generalforsamlingen i 2013. Nu kan også selskaber, som har Sånefår i deres besætning optages som medlem.

Susie afleverede en forening med 58 medlemmer, heraf 49 betalende til sin efterfølger.

Mette Marie Lungholt blev valgt til formand på generalforsamlingen i 2014. Mette Marie var i forvejen medlem af avlsudvalget og fortsatte derfor arbejdet med avlsmål for Sånen. Der blev udarbejdet mål for eksteriør, kåring og produktion og der blev indført en ændret vægtning af delindeks.

Som tidligere formænd har Mette Marie agiteret for at få flere medlemmer til at deltage i den frivillige registrering og også for at man mere systematisk foretager vejninger af sine lam. Hjemmesiden fik en ny redaktør – Hans-Erik Jensen, der blev valgt ind i bestyrelsen i 2014 – og blev omlagt fra programmering i Joomla til en standardskabelon i WordPress. Dette også for ikke at være afhængig af at have et medlem med kendskab til programmering. Det blev samtidig besluttet, at mindst to bestyrelsesmedlemmer skal have kendskab til login og password. Hjemmesiden er siden blevet omstruktureret, har fået mere fagligt indhold og referater og Sånenyt kan findes på hjemmesiden.

Der er generelt stor utilfredshed i fåreverde-

nen med det autoriserede registreringssystem, som for et par år siden skiftede fra Dy-reregistrering til Webdyr. Bestyrelsen har derfor arbejdet på at finde et bedre og billigere alternativ. Man har fundet et hollandsk system – Belekspert – som er under test i bestyrelsen.

Det foreningspolitiske arbejde er intensivt. Der eksisterer i øjeblikket 3 landsdækkende fåreorganisationer og bestyrelsens holdning har været afventende og anbefalet at man finder fælles fodslag i stedet for at bekæmpe hinanden.

Ondartet klovsyge har fyldt en del i bestyrelsens arbejde. I 2014 krævede dyrskuerne en ren klovsygeattest for at man kunne deltage, men i 2015 slækkede man på kravet, hvilket fik bestyrelsen til at standse for foreningens tilskud til dyrskuedeltagelse.

Det er blevet muligt igen at bestille tøj med foreningens nye logo på. Der kan bestilles mange forskellige typer tøj (man betaler selv) og man kan – også mod betaling – få sit eget logo på tøjet.

Tøjet kan bestilles hos bestyrelsens næstformand og sekretær, Anette Fjordvang, der kom ind i bestyrelsen i 2013.

Der har været gennemført et par arrangementer i form af en ”Læmmedag”, hvor dyrlæge Inga Stamphøj har fortalt og svaret på spørgsmål.

En enkelt vedtægtsændring er det også blevet til. Den gav bestyrelsen mulighed for at holde generalforsamling både på en lørdag og en søndag.

Mødeintensiteten i bestyrelsen har ændret sig efter indførelsen af telefonmøder. De

sidste par år har der været afholdt syv bestyrelsesmøder hvert år mod tidligere normalt 4 møder.

Efter sin første formandsperiode har foreningen passeret de 100 medlemmer – godt nok næsten halvdelen gratister. Bestyrelsen er spændt på, om vi kan fastholde ca. 70 % af gratisterne, som det hidtil er lykkedes med. Foreningen har medlemmer i alle dele af landet, hvilket naturligvis medvirker til at skabe mulighed for at bevare et passende højt antal medlemmer. Det er derfor al mulig grund til at se lyst på foreningens udvikling de næste 25 år.

Historien om Sånerokken

af Allan Christensen

I begyndelsen af juni i år fik vi en henvendelse om Sånerokken pr. mail fra en person, der hed Lis. Henvendelsen lød således:

For mange år siden købte jeg en spinde rok.

Nu har jeg fået den ud af skabet, men mangler nogle reservedele.

Jeg har søgt på nettet og kan ikke finde Såne Rok Danmark.

Jeg vil hører om det er muligt, at det for mange år siden, var en sammenhæng med Jeres forening Såne Får Danmark og Såne Rok Danmark?

Umiddelbart var der ingen i bestyrelsen, der havde kendskab til Sånerokken, men vi har heldigvis stadig medlemmer, der har været

med fra begyndelsen af Sånehistorien. Én af dem er Hanne Pettersson, der var gift med Sånefårets ophavsmand Frank Pettersson. Og Hanne kunne fortælle, at der var en sammenhæng mellem Sånefåret og Sånerokken.

Fåret blev – som beskrevet i en anden artikel her i bladet - fremavlet af Frank Pettersson i 1970'erne og 80'erne og godkendt som race i 1991. Franks kone, Hanne Pettersson, havde en gårdbutik, hvor hun solgte garn og skind, men også alt muligt tilbehør til behandling af produkter fra får, bl.a. Sånerokken. Da hendes mand døde, solgte hun sin forretning med alt indhold og alle rettigheder.

Det var interessant, at Frank ikke kun havde fremavlet Sånefåret, men også selv skabt Sånerokken. Rokken var tegnet af Frank, og den var en forenklet udgave af en rok og relativt nem at anvende. Den fandtes i to modeller, en stor og en lille. Den skulle stadig stå forskellige steder i landet, bl.a. i Lejre. Frank fik trædrejer Krüger til at fremstille rokken, og Krügers søn lavede den første rok som sin svendepreve. Denne søn har overtaget farens virksomhed, der nu har til

huse i Værløse (Brdr. Krüger Trædrejeri A/S, Walgerholm 20, 3500 Værløse). Det har været en familiejet virksomhed siden 1886 og de har denne hjemmeside: <http://www.brdr-kruger.dk/>.

Jeg har besøgt trædrejeriet for at høre, om der skulle være Sånerokke eller reservedele tilbage. Det er det desværre ikke. Indehaveren kunne fortælle, at de også havde produceret en anden rok, som én af Franks forfædre havde designet på Læsø. Denne rok kaldte de Krügerrokken. Da Hanne solgte sin virksomhed, holdt Krüger op med at producere rokke. Og da Hanne heller ikke har noget tilbage fra rokken kunne vi desværre ikke hjælpe Lis.

Sånernes uld

af Anette Fjordvang

Sånefåret blev avlet til naturpleje, men oprindeligt var avlsarbejdet også præget af tanker om både god uld og god kødkvalitet. Derfor blev sånefåret defineret som en kombinationsrace. Uldens kvalitet vil afhænge af klima, kost, helbred og alder. Desuden vil ulden variere på kroppen, den bedste uld findes normalt på fårets skuldre og ryg, den dårligste uld findes på ben, mave, bryst og hale. Ulden på fårets køller er ofte grovere end ulden på fårets ryg og skuldre.

Jeg synes, at sånefårenes uldkvalitet er meget varieret. Jeg har såner i min besætning, som har meget groft, næsten glat uld, som kan redes med en kam og nok mest består af kemp. Kemp er grove, hule dækhår fra primære hårsække, kemp kaldes også for dækhår. Men jeg har også såner, som har blødt, smukt krøllet uld. Jeg har såner, hvor ulden vokser hurtigt og nogle, hvor ulden vokser langsomt. Jeg vil gerne have mulighed for at få spundet noget blødt fint garn af ulden fra mine såner, og derfor har jeg brug for et system, som jeg kan vurdere mine fårs uld ud fra.

Jeg har valgt at bedømme mine såners uld ud fra nogle af de samme kriterier, som man bruger til at vurdere mohairgeders ham, men jeg har tilpasset dem, så de bedre passer på sånerne. Der er ikke (så vidt jeg kan finde) nogen officielle avlsmål for sånernes uld, så jeg har lavet mine egne mål.

Farve: En vurdering af, hvor sort ulden er. Jeg noterer, hvornår jeg har bedømt mine får, da farven vil afhænge af, hvor gammelt fåret er, og om fåret har gået ude hele sommeren, og farven dermed er falmet. Jeg vil gerne have mine får så sorte som muligt, dvs 5.

Dække: En vurdering af, hvor meget uld fåret har på kroppen, en blanding af længde og fylde. Det kan bedst vurderes, når man sammenligner nogle får på samme alder, som er blevet klippet samtidig fx 5 måneder tidligere. Jeg tager fat i en håndfuld forskellige steder på fårets krop og vurderer, om der er meget tyk og tæt uld. Jeg ser ind på huden og vurderer om der er mange fibre, så jeg nærmest ikke kan se huden, eller om fibrene er mere spredte, og jeg sagtens kan se huden. Sånernes uld må ikke have en midterskilning langs ryglinien, de er avlet til at kunne færdes udendørs i al slags vejr og vand vil kunne trænge ind under ulden via en sådan skilning. Jeg vil gerne have et dække på 4.

Lanolin: En vurdering af mængden af lanolin, der er i ulden. Efter at jeg har mærket og vurderet på dække, ser jeg på mine hænder: Er de tørre, er ulden meget tør skinner de, er der lidt lanolin og er mine hænder direkte fedtede, er der meget lanolin. Jeg vil gerne have et at

ulden er lidt fedtet af lanolin, dvs 3.

Glans: En vurdering af uldens glans. Jeg skiller fårets uld ad med hænderne og vurderer hvor meget ulden skinner. Det yderste af ulden kan sagtens se beskidt og mat ud, men være glansfuld længere inde mod huden. Jeg vil gerne have ulden meget glansfuld, så jeg foretrækker 5.

Krøl: En vurdering af, hvor krøllet en lok er. Jeg vil gerne have, at lokkerne krøller, men ikke alt for meget, for så bliver det nærmest til krus, jeg foretrækker 4.

Fiberdiameter: Diameteren på det enkelte uldhår. Måles normalt i micron, men jeg vurderer det på øjemål på en skala fra tykt/groft til tyndt/fint. I "Tidsskrift for Dansk Fåreavl" fra juni 2005 er såneulden beskrevet til at være et-lags uld, som er blød, finfibret og glansfuldt og med en fiberdiameter på 23-30 micron. Til sammenligning er der i samme blad beskrevet, at finuldsfår skal have en uld-fibertykkelse på 23-33 mikron, gotlandske pelsfår 26-32 micron og merino på 23 micron. Jeg vil gerne have meget fine fibre, dvs 5.

Farve

1 er grå eller lys brun, 5 er dyb-sort. Ideal 5

Dække

1 er meget tyndpelset, 5 er meget fyldig. Ideal 4

Lanolin

1 er meget tør uld, 5 er meget fedtet. Ideal 3

Glans

1 er meget mat, 5 er meget glansfuldt. Ideal 5

Krøl

1 er meget glat, 5 er meget krøllet. Ideal 4

Fiberdiameter

1 er meget grove fibre, 5 er meget fine fibre. Ideal 5

Årets gang i fårefoldene - en oversigt

af Allan Christensen

Et – næsten – konstant bidrag til Sånenyt gennem alle årene har været rubrikken ”Formandens klumme”. Her har formanden haft plads til at fortælle om alt indenfor fåreverdenen – og næsten altid noget aktuelt.

I en del år har det også været praksis, at nye bestyrelsesmedlemmer fortalte om sig selv i Sånenyt.

Et tredje bidrag har været konstant siden foreningens 15-års jubilæum. Første artikel kom i Sånenyt nr. 4 i 2006. Her startede den tidligere formand, Iben Dolriis, en artikelserie – Årets gang i fårefoldene - som naturligt strækker sig over et års udgivelser af Sånenyt.

Bidragssyderne har for to tredjedels vedkommende været tidligere eller kommende bestyrelsesmedlemmer, men også almindelige medlemmer har bidraget. Listen over bidragssydere i kronologisk rækkefølge ser således ud:

Iben Dolriis, 3200 Helsingør

Lis Knudsen, 4050 Skibby

Jesper Lundbæk, 4100 Ringsted

Marianne Juul, 6100 Haderslev

Thomas Bredholt, 4000 Roskilde

Mette Marie Lungholt, 5620 Glamsbjerg

Hanne Schjellerup, 3540 Lyngby

Jytte N. Madsen, 7800 Skive

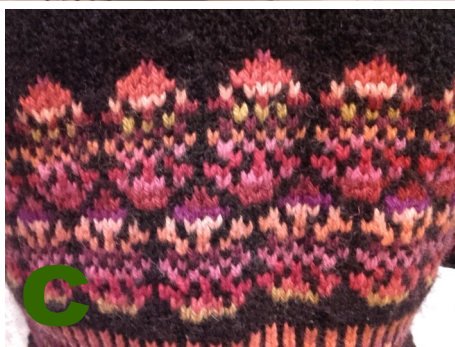
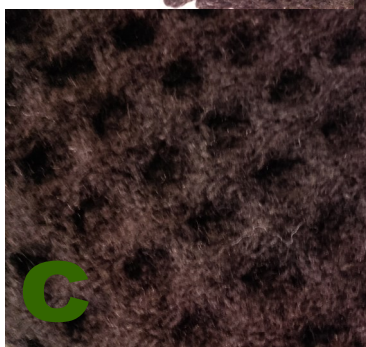
Sussie Riis, 4941 Bandholm

Der har således været bidrag fra alle egne af landet, selv om Fyn og Jylland nok er lidt underrepræsenteret i forhold til den aktuelle medlemsfordeling.

Eksempler på strik mm med såneuld

A: Strikket og ejt af Tove og Mette Marie Lung-holt

B: Strikket og ejt af Anne Christensen

C: Strikket af Anette Fjordvang, ejt af samme eller Ruth Skyttegård

D: Vævet af Acondria, ejt af Karen Nyholt

E: Lavet af Acondria, ejt af Anette Fjordvang

F: Garvet i Tranås, ejt af Mette Marie Lungholt

G: Ejt af Sussi Graversen